

SENSUL PROCEDURAL AL CONECTORILOR PRAGMATICI CONCESIVI *DEȘI* ȘI *TOTUȘI*

OANA ADRIANA RAGEA

coala Doctoral a Facult ii de Litere, Universitatea din Bucure ti

1. *Preciz ri preliminare*

Un conector pragmatic con ine o procedur de interpretare dat de sensul procedural pe care îl con ine. Pornind de la intui ia preteoretic conform c reia concesivitatea, în cazul nostru, se actualizeaz prin intermediul unei proceduri de interpretare unice, am încercat s stabilim care este procedura de interpretare con inut de conectorii pragmatici concesivi din perspectiva recept rii cognitive, inferen iale a teoriei relevan ei elaborate de Sperber, Wilson, dac exist aceast procedur unic , a concesivit ii, care se aplic în procesul de interpretare indiferent de conectorul folosit sau dac exist proceduri diferite pentru fiecare conector în parte.

Verificarea acestor ipoteze am realizat-o asupra conectorilor pragmatici concesivi *de i* i *totu i*.

Pentru stabilirea sensului procedural al concesivit ii am pornit de la modelele procedurale ale lui C. Iten, descrise în Iten (1998) i Iten (2000), i am încercat s le dezvolt m i s le adapt m, pentru a ar ta care este sensul procedural con inut de un conector pragmatic concesiv în limba român . Dup stabilirea procedurii de sens a concesivit ii prin raportare la conectorul pragmatic concesiv prototipic *de i*, am încercat s vedem dac adverbul intrinsec concesiv *totu i* con ine aceea i procedur , dac face referire la ea sau dac actualizeaz o procedur diferit de interpretare.

2. *Sensul procedural al concesivit ii*

În procesul de interpretare, rela ia de concesivitate poate fi con inut i declan at de unul dintre elementele sale constitutive. Not m $P*Q$ rela ia de concesivitate dintre P i Q , unde P i Q sunt cele dou elemente care intr în rela ie. Astfel, rela ia poate fi redat formal ca:

$$P*Q = [Q <cv> P].$$

P i Q pot fi enun uri, segmente de discurs, discursuri etc. Not m cu $<cv>$ marca concesivit ii, liant al rela iei de concesivitate, care o con ine - la nivel logic, i o declan eaz - la nivelul vorbirii.

De exemplu, rela ia $P*Q = [Q <cv> P]$ poate fi actualizat în vorbire în diferite variante structurale:

$$(1) \quad \text{Sunt elev model, } \mathbf{de\ i} \text{ sunt str in. (Internet)}$$

În acest exemplu $Q =$ Sunt elev model, $P =$ sunt str in i $<cv>$ este *de i*.

O alt variant structural a rela iei poate fi $P*Q = [<cv> P, Q]$, ca în exemplul urm tor:

- (2) *De i nu au primit niciun ban în plus, dacă lii i-au făcut deja planul de cheltuire a salariilor majorate.* (Internet)

Aici Q = dacă lii i-au făcut deja planul de cheltuire a salariilor majorate, P = nu au primit niciun ban în plus, iar <cv> este, în acest exemplu, tot *de i*.

Conectorii pragmatici pot avea atât sens procedural, cât și sens conceptual, în proporții diferite. Ceea ce este specific acestor conectori pragmatici este sensul procedural intrinsec pe care îl conține prin care se poate analiza modul în care acesta direcționează procesul de interpretare, în cazul nostru către o interpretare concesivă. Sensul procedural este conținut de conectorul pragmatic, care este actualizarea elementului notat <cv> în formula descrisă *supra*.

Spunem că un conector pragmatic conține o procedură de interpretare dată de sensul procedural pe care îl conține. Pornind de la intuiția preteoretică conform căreia concesivitatea, în cazul nostru, se actualizează prin intermediul unei proceduri de interpretare unice, indiferent de conectorul prin care se realizează aceasta, adică prin <cv>, dorim să stabilim care este procedura conținută de conectorii pragmatici concesivi din perspectiva receptivității cognitive, inferențiale a teoriei relevante elaborate de Sperber și Wilson, dacă există această procedură unică, a concesivității, care se aplică în procesul de interpretare indiferent de conectorul folosit sau dacă există proceduri diferite pentru fiecare în parte.

2.2. Sensul procedural al lui *de i*

De i este conjuncția subordonatoare, cu rol de conector pragmatic, exponent al seriei concesive. Datorită acestei caracteristici de generalitate, putem considera că este varianta concretă cea mai apropiată de varianta abstractă <cv> și vom decela procedura de interpretare a concesivității pornind de la acest conector. Ulterior, vom aplica această procedură asupra sensului conținut de alți conectori pragmatici concesivi, urmărind dacă există diferențe sau chiar proceduri diferite de interpretare sau dacă se confirmă existența unei proceduri unice.

Pentru a putea propune o procedură de sens conținută de un conector pragmatic concesiv, folosim un exemplu de propoziție simplă, pentru a nu apărea nuanțe de interpretare sau alte discuții asupra exemplului dat. Din aceleși considerente, modelul de interpretare folosit este cel al optimismului naiv, așa cum este descris de Sperber (1995). Odată stabilită procedura de sens pentru un exemplu martor, ea se va putea extinde, aplica, verifica pe orice alt exemplu din limba română, testându-și gradul de aplicabilitate.

- (3) *Ion a ieșit afară, de i plou.*

P = *Plou*

Q = *Ion a ieșit afară*

<cv> = *de i*

Implicatura convențională a enunțului (3) este, în linii mari: *în mod normal, dacă plou, oamenii nu ies afară*. Această implicatură este rezultat al fondului comun de cunoștințe al locutorului și al interlocutorilor și pe acest fapt se bazează în alegerea corectă a relației concesive dintre enunțurile P și Q. În mod normal, *dacă P, atunci non-Q* este o asumție contextuală¹, declanșată de un element lingvistic cu rol de marcă a concesivității în enunțul respectiv.

¹ În cadrul teoriei relevante, se utilizează conceptul de *asumție contextuală*, un echivalent cognitiv al conceptului gricean de *implicatură*.

Implicatura care stă la baza acestor relații de tip concesiv este un argument de tip *modus ponens* anulabil.

Astfel, în exemplul (3), argumentul are următoarele propoziții:

- dac P , atunci non- Q
- P
- rezultat non- Q
- în cazul nostru însă, se întâmplă Q , deci se anulează implicația logică, acesta fiind un efect al concesivității.

Propunem în exemplul următor:

(4) *De i te-am chemat, nu ai venit.*

P = te-am chemat

Q = nu ai venit

În exemplul (4), argumentul *modus ponens* are următoarele propoziții:

- dac P , atunci Q
- P
- rezultat Q
- în cazul nostru se întâmplă non- Q , deci se anulează implicația.

Observăm din aceste două descrieri că negația la nivelul formei propoziționale nu modifică relația de implicație. Putem spune că, la modul general, abstract, argumentul trebuie descris în forma sa afirmativă, iar la nivelul concret, al vorbirii, Q se poate actualiza în formă negativă sau afirmativă a enunțului. Putem rescrie astfel propozițiile logice ale argumentului astfel:

- dac $P_{(NI)}^1$, atunci $Q_{(NI)}$
- $P_{(NI)}$
- rezultat $Q_{(NI)}$
- în cazul nostru se întâmplă non- $Q_{(NI)}$, deci se anulează implicația.

Aceste relații sunt conținute de anumite elemente lingvistice care, în acest moment, declanșează o relație de concesivitate în cazul nostru, prin simpla lor enunțare. Aceste elemente au un sens preponderent procedural. Ele nu conțin concepte, ci indică o procedură care ghidează procesul de decodare-inferență interpretativă.

În această ordine de idei, ne referim la *de i* care conține în sine un set de indicații referitoare la modul în care urmează să interpretăm enunțul dat, chiar în momentul enunțării sale. Revenind la exemplul (3), *Ion a ieșit afară, de i plou*, dac receptorul nu cunoaște faptul că atunci când plou oamenii nu obișnuiesc să iasă afară – poate că provine dintr-o cultură în care oamenii ies afară numai când plou sau dintr-un spațiu unde nu plou – enunțul (3) nu are pentru el sensul intenționat de locutor și nu va înlege ceea ce îi se comunică, eventual îi creează o nouă asumție². Dar dac receptorul cunoaște procedura de interpretare a conectorului pragmatic concesiv *de i*, va înlege că, în perspectiva emitorului, există o

¹ NI reprezintă nivelul de interpretare, nivelul abstract, la care funcționează implicațiile și toate tipurile de deducții și inferențe și nu este echivalent cu structura de adâncime din gramatică. În continuare vom folosi această distincție de nivel de adâncime (NI) și nivel de suprafață (NS), niveluri care nu coincid cu cele din gramaticile generative, ci este vorba de nivelul pragmatic, la care funcționează implicațiile și diferitele tipuri de inferențe.

² Puterea unei asumții este dată de experiența percepută direct, de experiența percepută indirect (în funcție de gradul de încredere pe care-l avem în persoana care ne relatează), de puterea de convingere a premisei de la care s-a pornit.

contradicție între P și Q și va înlocui se transmite premisa c, în mod normal, dacă P, atunci non-Q, dar c, în acest caz, Q s-a petrecut.

Fcând o analiz procedural a conectorului pragmatic concesiv *although* din perspectiva teoriei cognitive a relevanței, C. Iten propune pentru acesta următoarea procedur de interpretare: *Ceea ce urmează, P, contrazice, dar nu elimină X. X este un aspect al interpretării lui Q. Cu alte cuvinte, non-X urmează din P¹. Iar implicatura rezultat este: în mod normal, dacă P, atunci non-Q.* (trad.s.)

Conform acestei definiții, un enunț concesiv conține o propoziție Q și o propoziție P, iar aceasta din urmă conține marca concesivității. Propoziția P este cea care conține informația ce contrazice, dar nu elimină conținutul propoziției Q, indiferent de topica aleasă în comunicare. Dar P poate contrazice nu numai forma exprimată în comunicare, forma propozițională Q, ci poate să fie în opoziție cu un aspect al interpretării acesteia. *Aspecte ale interpretării* ale lui Q, pe care le notăm X, pot fi: una dintre implicaturile sale, una dintre explicaturi², o explicatur metadiscursivă sau chiar propoziția exprimată Q.

Faptul că P contrazice, dar nu elimină X poate fi descris în felul următor: din P rezultă concluzia non-X, dar în cazul punctual al enunțului concesiv, dovezile pentru X sunt mai puternice decât dovezile pentru non-X, ceea ce duce la neîmplinirea așteptărilor receptorului. Altfel spus, este mult mai probabil ca receptorul să recupereze o asumție contextuală (care este o premisă implicată) de felul *în general, non-X rezultă din P* (Iten 1998), dar, în cazul enunțului concesiv, se întâmplă X.

Revenind la exemplul (3), *Ion a ieșit afară deși plou*, verificăm modul în care funcționează procedura descrisă mai sus.

După cum spunem, conținutul propozițional este dat de: P = *plou* și Q = *Ion a ieșit afară*. Conform procedurii conținute de *deși*, P contrazice, dar nu elimină X, unde X este un aspect al interpretării lui Q. Conform principiului cognitiv al teoriei relevanței, interlocutorul va încerca să maximizeze relevanța enunțului dat, deci va încerca să recupereze un înțeles optim cu un efort de procesare minim. Astfel, interlocutorul se va opri la prima interpretare relevantă pentru contextul dat.

O linie a interpretării acestui caz este următoarea:

- (a) În general, dacă plou, Ion nu iese afară;
- (b) Plou;
- (c) Ion a ieșit afară;
- (d) Este un fapt particular, neobișnuit, că Ion a ieșit afară, dat fiind faptul că plou.

Deci, interpretarea enunțului (3) se realizează în felul următor: există o regulă generală conform căreia ploaia îl ține pe Ion în cas, dar ceea ce este emis de E este o excepție, pentru că plou și Ion a ieșit în acest timp afară.

În continuare, dorim să dezvoltăm procedura propusă de Iten (Iten 1998) care opune propoziția concesivă unui aspect al interpretării propoziției Q. Pornind de la această procedur, propunem că nu numai P, deci propoziția exprimată explicit, poate crea relația de concesivitate într-un enunț, ci și *un aspect al interpretării* lui P poate să contrazică, dar să nu elimine un aspect al interpretării lui Q. Pentru a verifica această presupunere propunem următorul exemplu:

¹ „What follows (i.e. P) contradicts, but does not eliminate, X. X is an aspect of the interpretation of Q.” (Iten 1998: 20)

² Explicatura reprezintă ceea ce este comunicat explicit; forma propozițională îmbogățită de inferențe pragmatice, implicaturi convenționale.

(5) *Ora ul, oricum ar fi el, e totu i ora .* (GALR II 2005: 562)

Interpretarea posibil a acestui enun este: *Oricum ar fi el, ora ul are totu i multe avantaje*. Se dau urm toarele date, în care formele explicite ale implicaturilor sunt generale, aproximative, putând varia ca form :

P = oricum ar fi el

Q = ora ul... e totu i ora

X = implicatura lui Q = ora ul are multe avantaje

Y = implicatura lui P = ora ul are multe dezavantaje

În cazul acesta nu se poate spune c P contrazice, dar nu elimin X, ci Y are acest rol i deci, putem reformula procedura concesiv ii dup Iten astfel: *Y contrazice, dar nu elimin X, unde Y este un aspect al interpret rii lui P i X este un aspect al interpret rii lui Q. Iar implicatura rezultat este „în mod normal, dac P, atunci non-Q”* Sau, mai formalizat:

Y contrazice, dar nu elimin X, $X \in I(Q)$ i $Y \in I(P)$; non-X rezult din Y.

2.3. Sensul procedural al lui *totu i*

În sec iunile despre sensul procedural al concesiv ii, respectiv al conectorului *totu i*, am pornit de la modelele procedurale ale lui Iten, descrise în Iten (1998) i Iten (2000), i am încercat s le dezvolt m i s le adapt m, pentru a ar ta care este sensul procedural con inut de un conector pragmatic concesiv în limba român . Odat ce am stabilit procedura de sens a concesiv ii prin raportare la un conector concesiv, dorim s vedem dac adverbul intrinsec concesiv *totu i* con ine aceast procedur , dac face referire la ea sau dac actualizeaz o alt procedur de interpretare.

Pentru a încerca s surprindem sensul procedural con inut de adverbul concesiv cu func ie de conector pragmatic *totu i*, pornim de la premisa c elementele lingvistice care declan eaz o interpretare concesiv con in sensul procedural $Y_{(NI)}$ *contrazice, dar nu elimin $X_{(NI)}$, $X_{(NI)} \in I(Q_{(NI)})$ i $Y_{(NI)} \in I(P_{(NI)})$; non- $X_{(NI)}$ rezult din $Y_{(NI)}$* , a a cum am demonstrat în capitolul anterior. Observa iile pe care urmeaz s le facem în acest capitol vizeaz utilizarea lui *totu i* în cazurile în care func ioneaz corelativ pentru *de i*, chiar dac acesta este exprimat sau nu, deci cazurile în care *totu i* are rol de conector pragmatic. În cazurile în care *totu i* nu este rela ionat cu *de i*, are func ie de marcator pragmatic. Deci, vom analiza cazurile în care formele sintactice în care se actualizeaz o rela ie concesiv între dou propozi ii au forma general $P*Q = [Q <cv> P]$.

Întrebarea la care vom încerca s r spundem în continuare este: *Con ine totu i sensul procedural al concesiv ii sau, dac nu, ce sens procedural con ine i care este deci procedura de interpretare pe care o con ine, declan eaz sau la care trimite?*

Totu i este un adverb intrinsec concesiv. În acela i timp (sau pentru acest motiv), *totu i* este un adverb presupozitional, care declan eaz în momentul enun rii sale presupozitia unei rela ii concesive. Dup cum ar tam supra (trimitere), *totu i* con ine sens procedural, deci presupozitiile pe care le declan eaz pot fi interpretate sub forma unui set de indicii, ca un ghid de interpretare a rela iei concesive al c rei conector pragmatic este. Procedura de interpretare a lui *totu i* trebuie descris în leg tur cu rela ia de concesivitate natural , de con inut. *Totu i* în limba român este dependent de rela ia cu <cv>, de exemplu cu *de i*, pe care l-am ales de la început ca exponent pentru aceast categorie.

Lu m exemplul urm tor, în care sunt actualizate în vorbire toate componentele din enun ul de forma: $[(<cv>) (P), (totu i) Q]$, urmate apoi de variantele enun ate f r actualizarea

conectorului *totu i*, i apoi f r actualizarea conectorului (<cv>), **de i**, pentru a observa rela ia dintre cei doi conectori i modul în care func ioneaz sensul procedural la nivel de enun .

- (6) **De i nu a fost invitat, totu i a venit la petrecere.** [(<cv>) (P), (**totu i**) Q]
 (6a) **De i nu a fost invitat, a venit la petrecere.** [(<cv>) (P), Q]
 (6b) **Nu a fost invitat. Totu i a venit la petrecere.** [(P), (**totu i**) Q]

Dup cum spuneam, chiar dac la nivelul de suprafa Q se poate asocia cu o form negativ , la nivelul sensului procedural, adic la nivelul de adâncime, reprezent m enun ul Q la modul absolut, indiferent în ce form se actualizeaz în vorbire.

Implicatura lui (6) este, în linii mari: *în mod normal, dac nu e ti invitat la o petrecere, nu te duci*. Dar i implicaturile lui (6a) i (6b) sunt acelea i cu cea a enun ului (6). Iar procedura pe care o con ine i (6b), unde apare explicit doar **totu i** ca marcator al unei rela ii concesive este tot de forma $Y_{(NI)}$ *contrazice, dar nu elimin* $X_{(NI)}$, $X_{(NI)} \in I(Q_{(NI)})$ i $Y_{(NI)} \in I(P_{(NI)})$; *non- $X_{(NI)}$ rezult din $Y_{(NI)}$* .

Am putea spune astfel c **totu i** nu con ine o procedur de interpretare proprie, distinct , ci c folose te procedura de sens a concesivit ii. Astfel, interpretarea enun ului (6b), în termenii procedurii de sens con inute i declan ate de **totu i**, în acest caz, ar putea fi urm toarea: P = nu a fost invitat, Q = a venit la petrecere; P contrazice, dar nu elimin un aspect al interpret rii lui Q – aici chiar forma propozi ional Q – i non-X rezult din Y. Cu alte cuvinte, în mod normal, dac nu a fost invitat la petrecere, nu trebuia s vin , dar în aceast situa ie particular , el a venit.

În urm toarea parte a lucr rii încerc m s ar t m c **totu i** nu con ine el însu i procedura de interpretare a concesivit ii, ci c func ioneaz ca un indicator indirect al acesteia. Folosirea i respectiv interpretarea unui enun marcat de forma explicit a lui **totu i** trimite la o interpretare concesiv ¹, iar apoi <cv> actualizeaz procedura de interpretare concesiv .

S lu m urm torul exemplu:

- (7) *Slug rind de diminea a pân noaptea, plin de griji, de treburi i de nemul umiri, ea venea totu i cât putea de des...* (GALR II 1966: 199).

În cazul acesta, **totu i** are în primul rând rol dezambiguizator². Întrucât este indice al unui anumit tip de rela ie, de concesivitate, folosirea lui transmite receptorului instruc iunea de decodare i de interpretare în cheie concesiv , transformând citirea gerunziului *slug rind* în *de i/în ciuda faptului c slug rea...*. Doar când se ajunge în acest moment din procesul de interpretare se aplic procedura: $Y_{(NI)}$ *contrazice, dar nu elimin* $X_{(NI)}$, $X_{(NI)} \in I(Q_{(NI)})$ i $Y_{(NI)} \in I(P_{(NI)})$; *non- $X_{(NI)}$ rezult din $Y_{(NI)}$* .

Urm torul exemplu este diferit de cele de pân acum, dar prin faptul c este diferit arat c ipoteza propus se sus ine în cazuri variate de utilizare a adverbului **totu i** pentru tipul general de situa ii vizate în aceast parte a lucr rii, respectiv situa ia utiliz rii lui **totu i** corelativ.

¹ Un **de i** suprimat ale c rui tr s turi se conserv la nivel sintactic, adic în reprezentarea la nivelul formei logice.

² În general, în cazurile în care nu apare alt marc a concesivit ii (o conjunc ie subordonatoare etc.), **totu i** func ioneaz în principal cu rol dezambiguizator, indic o interpretare concesiv .

(8) *Plou . **Totu i** am nevoie de aer curat.*

P = Plou

Y = nu pot ie i afar

Q = am nevoie de aer curat

X = vreau s ies afar (pentru a lua aer curat)

Acest exemplu actualizeaz o form mai deosebit de concesivitate, în care opozi ia dintre propozi ii nu este direct , ci indirect .

Interpretarea pentru acest enun ar putea fi în sensul urm tor:

(8a) *De i/în ciuda faptului c plou , am nevoie de aer curat.*

Rela ia nu este direct între P i Q, enun urile de la nivelul de suprafa , explicaturile. Astfel nu se poate spune c am nevoie de aer curat în ciuda faptului c plou .

Dac am nevoie de aer curat, vreau s ies afar sau s deschid un geam pentru a-mi împlini această necesitate. Intervine în acest moment un obstacol, faptul c plou , obstacol care exist , dar care nu va împiedica realizarea ac iunii mele.

Deci rela ia se stabile te între faptul c am nevoie de aer curat i faptul c ies/voi ie i afar .

Observând procesul de interpretare la nivel cognitiv reies i alte particularit i ale acestuia. Pentru aceasta vom desf ura pa ii procesului, dup modelul pe care l-am mai utilizat i anterior.

1. E enun P;
2. E enun *totu i*;
3. Se actualizeaz procedura de interpretare concesiv a conectorului;
4. Conform acestei proceduri de interpretare, urmeaz un enun care va fi într-o rela ie de contradic ie cu primul, dar nu va (putea) fi eliminat de acesta.
5. Se enun Q.
6. În acest caz îns , rela ia de concesivitate nu se realizeaz între P i Q i nici între asumpt ii contextuale declan ate de acestea. Rela ia indicat de conector este între Q i X, un enun implicat de acesta, respectiv faptul c vreau/am nevoie s ies afar pentru a realiza Q, adic pentru a lua aer curat;
7. Q implic X, iar X se afl în rela ie adversativ cu P, rela ia putând fi notat $Q \rightarrow X$, X dar P;
8. X nu se actualizeaz la nivelul de suprafa , fiind un enun eliptic;
9. P reprezint factorul care ar putea împiedica desf urarea ac iunii, dar nu reu e te, ceea ce justific natura concesiv a rela iei;
10. La nivel de suprafa rela ia de concesivitate se realizeaz între P i Q, deci între un element al rela iei logice între ac iuni i piedica, obstacolul în îndeplinirea lor.

La începutul subcapitolului *Sensul procedural al lui totu i* lansam întrebarea: „Con ine **totu i** sensul procedural al concesiv it ii pe care l-am descris mai sus sau dac nu, ce sens procedural con ine i care este deci procedura de interpretare pe care o declan eaz sau la care trimite?”, întrebare la care am încercat s r spundem.

Bazându-ne pe intui ii preteoretice, am încercat s ar t m c exist o procedur de interpretare con inut de elemente ce declan eaz o rela ie concesiv , cum sunt conjunc iile ce introduc subordonate concesive, dar c adverbul concesiv *totu i* nu con ine sine ipso acest

procedur , ci în momentul enun rii sale indic faptul c trebuie actualizat o rela ie concessiv de forma [*De i* P, Q] sau [Q, *de i* P], iar *dup* actualizarea acestei structuri, receptorul folose te procedura de interpretare a concessivit ii în recuperarea sensului i în în elegerea a ceea ce s-a comunicat de c tre emi tor.

Dac această premis este corect , putem spune despre *totu i* c are rol de indicator. Un element care con ine sens procedural nu actualizeaz concepte, reprezent ri, a a cum spuneam, ci con ine un set de instruc iuni care ghideaz receptorul în interpretarea corect a comunic rii ce i s-a transmis. Dac *totu i* nu con ine în sine un sens procedural direct, ci face trimitere la un alt element care con ine procedura de interpretare concessiv , atunci putem spune c *totu i* con ine un sens procedural de nivelul al doilea, c este un indice secund al concessivit ii.

BIBLIOGRAFIE

- Blakemore, Diane, 2000, „Indicators and procedures: nevertheless and but”, *Journal of linguistics*, volumul 36, p. 463–486.
- Blakemore, Diane, 2002, *Relevance and Linguistic Meaning: The Semantics and Pragmatics of Discourse Markers*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Gu u-Romalo, Valeria (coord.), 2005, *Gramatica limbii române*, Bucure ti, Editura Academiei Române, GALR.
- Irimia, Dumitru, 1997, *Gramatica limbii române*, Ia i, Editura Polirom.
- Iten, Corinne, 1998, *The meaning of although: a Relevance Theoretic account*, UCL Working Papers in Linguistics.
- Iten, Corinne, 2000a, „Although revisited”, *UCL Working Papers in Linguistics*, 10, p. 81–108.
- Iten, Corinne, 2000b, „Non-truth conditional” meaning, relevance and concessives, University of London.
- Sperber, Dan, Deirdre Wilson, 1995, *Relevance. Communication and Cognition*, Second Edition, Oxford UK & Cambridge USA, Blackwell Publishers Ltd.
- Sperber, Dan, 1995, „How do we communicate?”, în J. Brockman & K. Matson (eds.), *How things are: A science toolkit for the mind*, New York, Morrow, p. 191–199.
- Sperber, Dan & Deirdre Wilson, 2004, „Relevance Theory”, în L. R. Horn & G. Ward (eds.) *The Handbook of Pragmatics*, Oxford, Blackwell Publishers Ltd., p. 607–632.
- tef nescu, Ariadna, 2007, *Conectori pragmatici*, Bucure ti, Editura Universit ii din Bucure ti.

The procedural meaning of the pragmatic markers de i and totu i

A pragmatic marker has an interpretation procedure triggered by its procedural meaning. Starting from the pre-theoretic intuition according to which concessivity has a unique interpretation procedure, we have tried to see which this procedure is and, from a cognitive point of view, to see if this procedure is unique or if there are different procedures for each concessive marker and which might those be. In this paper we have analysed the concessive discourse markers *de i* and *totu i*.